

Rapid Alert System for *Food and Feed*

RASFF 2014

RAPPORTERING FRA DET NORSKE KONTAKTPUNKTET

GENERELT OM RASFF

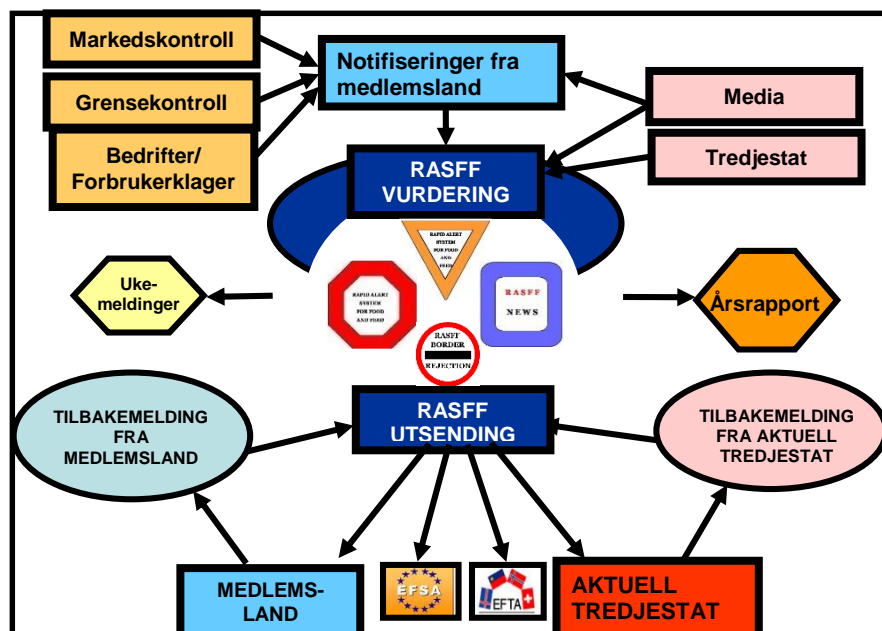
RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed) er et europeisk meldesystem der det utveksles informasjon om helsefarlig mat og fôr mellom myndighetene i medlemslandene i EU/EØS. Systemet forvaltes av EU-kommisjonen, og hvert enkelt medlemsland har et utpekt kontaktpunkt. RASFF kontaktpunkt i Norge er lagt til Mattilsynet.

Hensikten med RASFF er å gi myndighetene et effektivt verktøy for å sikre trygg mat. Meldesystemet er hjemlet i den europeiske matloven (Food Law) som sier at alle medlemsland er forpliktet til raskt å informere via RASFF dersom det avdekkes at helsefarlig mat eller fôrvarer kan være på markedet. Denne EU-forordningen er gjennomført i Norge gjennom Matlovsforskriften. RASFF omfatter fôrvarer og næringsmidler, samt matkontaktmaterialer. RASFF er et velfungerende system der meldinger raskt blir lest og behandlet og RASFF blir derfor i også i økende grad bruk til informasjonsformidling ved internasjonale matkriser.

En RASFF-melding skal inneholde mest mulig opplysninger om produktet og risikoen som er funnet, samt opprinnelse og distribusjon av aktuelle varepartier. Man skiller mellom ulike meldinger:

- **Market notifications** er meldinger om farer identifisert i produkter som er på markedet. Avhengig av hvor akutt den identifiserte faren er og distribusjonen av produktet, blir disse meldingene klassifisert av Kommisjonen enten som alert-meldinger eller informasjonsmeldinger.
- **Alertmeldinger** sendes når et parti med mat eller fôr som representerer helsefare er på markedet i EØS-området, og det er viktig at tiltak igangsettes hurtig i land som har mottatt varepartiet eller produsert varepartiet.
- **Informasjonsmeldinger** omhandler matvarer eller fôrvarer der risiko ikke er av en slik art at det krever rask handling. Dette kan for eksempel være dersom varene ikke lenger er på markedet, eller at varen kun finnes i det landet som sendte meldingen.
- **Border rejection notifications** er meldinger som skyldes avvisninger ved kontroll av tredjestatsvarer ved grensepassering til EØS-området. Dette omfatter tradisjonell kontroll av animalske varer ved en veterinær grensekontrollstasjon og i tillegg kontroll av visse vegetabiliske risikoprodukter. Et eksempel på dette er nøtter fra enkelte land som kontrolleres for aflatoksiner ved grensepassering.
- **News-meldinger** er meldinger om saker som anses å være interessante for mat- og fôrmyndighetene i medlemslandene. News-meldinger kan være basert på informasjon sendt av myndighetene i tredjestater, EU-delegasjoner eller internasjonale organisasjoner. News-meldinger kan også være beskrivelser av næringsmiddelbårne utbrudd, mediasaker eller oversendelse av lister om hvem som kan signere påkrevde helsesertifikat i enkelte land.

De siste årene har også problemet med matsvindel (Food Fraud) blitt satt på dagsorden internasjonalt. Det mest kjente eksemplet er saken der hestekjøtt ble blandet inn i kjøttprodukter uten at dette var deklarerert. RASFF har spilt en stor rolle i informasjonsutveksling og oppklaring av slike saker. EU jobber med å etablere et eget elektronisk meldesystem for denne type saker. Før dette systemet er i funksjon vil meldinger om matsvindel sendes som News-meldinger i RASFF.

Figur 1. Informasjonsflyt i RASFF.

Figur 1 viser hvordan informasjon utveksles mellom medlemsstater, tredjestater og Kommisjonen. Dersom et RASFF-medlem har informasjon om en alvorlig helsefare i enten matvarer eller fôrvarer, skal medlemmet øyeblikkelig informere Kommisjonen via RASFF. Kommisjonen vurderer all innkommende informasjon, klassifiserer meldingene og informerer deretter de andre medlemmene umiddelbart slik at disse kan iverksette nødvendige tiltak. Dette kan innebære tilbaketrekking eller tilbakekalling av et produkt for å beskytte forbrukernes helse. Kommisjonen informerer også aktuelle tredjestater som er involvert i notifikasjonen. Den europeiske myndighet for mattrygghet (EFSA) utfører i enkelte saker risikovurderinger på oppdrag fra Kommisjonen.

Mer informasjon om RASFF kan man finne på EU-kommisjonens nettside

http://ec.europa.eu/food/food/rapidalert/index_en.htm

Her finnes det også en database der alle som er interessert kan søke etter RASFF-meldinger. Man kan søke etter RASFF-nummer, ukenummer, agens, opprinnelsesland, hvilke land varene er distribuert til, hvilket land som har notifisert meldingen, type melding og produktkategori. Meldingene er anonymisert, dvs. at det ikke er mulig å finne ut hvilke bedrifter eller merkenavn RASFF-meldingene omhandler.

TALL FRA EU FOR 2014

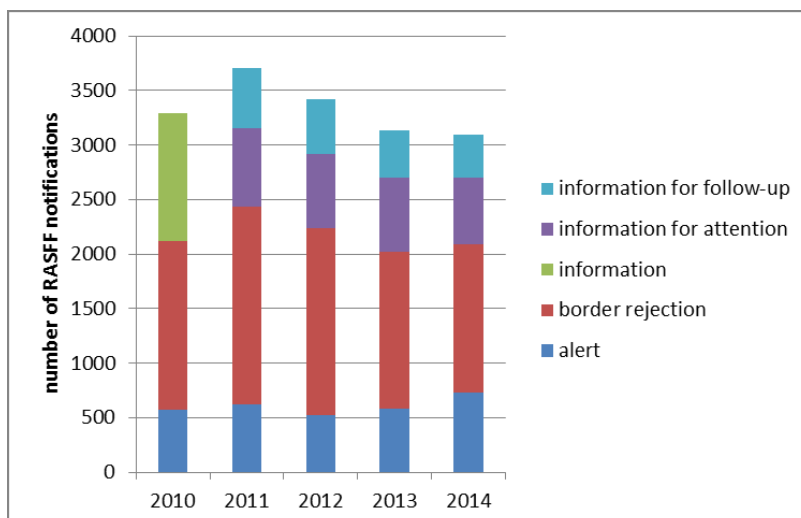
RASFF årsrapporter blir publisert på EU-kommisjonenes hjemmeside, http://ec.europa.eu/food/food/rapidalert/index_en.htm. Fullstendig årsrapport for 2014 fra Kommisjonen er forventet å komme i mai/juni, og vil i tillegg til rapporten inneholde analyser og omtale av trender og fokusområder i året som gikk.

Noen tall er klare, men vi gjør oppmerksom på at disse tallene er foreløpige og kan bli endret. I 2014 ble det sendt totalt 9067 meldinger via RASFF. Antall nye originale notifikasjoner var 3157.

Tabell 1: Tabellen under viser utviklingen av antall originale RASFF notifikasjoner og antall oppfølgingsmeldinger de siste 5 årene:

Totalt antall	Original-meldinger	Oppfølgings-meldinger
2010	3358	5224
2011	3812	4767
2012	3516	5281
2013	3205	5158
2014	3157	5910

RASFF-meldinger skal være meldinger om funn som kan representere helsefare. EUs RASFF-team har derfor de siste par årene ønsket å begrense meldingene ved å oppfordre medlemslandene til å legge vekt på risikovurdering og i stedet informere andre land via andre kanaler i rene informasjonssaker. Dette har bidratt til å øke andelen alertmeldinger i forhold til andre type notifikasjoner. 751 av meldingene i 2014 ble klassifisert som «alert», en stor økning fra 2013 (596). Det er også en økning i antall oppfølgingsmeldinger, noe som bekrefter at sakene blir godt fulgt opp i land som er flagget (for eksempel produsentland eller land produktene er distribuert til).

Figur 2: Diagrammet er hentet fra RASFF-databasen og gir en illustrasjon av utviklingen av ulike type meldinger

1373 av meldingene gjaldt varepartier som ble avvist ved grensekontroll inn til EØS-området. 309 av meldingene omhandlet funn i fôrvarer og 185 av meldingene var relatert til matkontaktmaterialer.

RASFF I NORGE

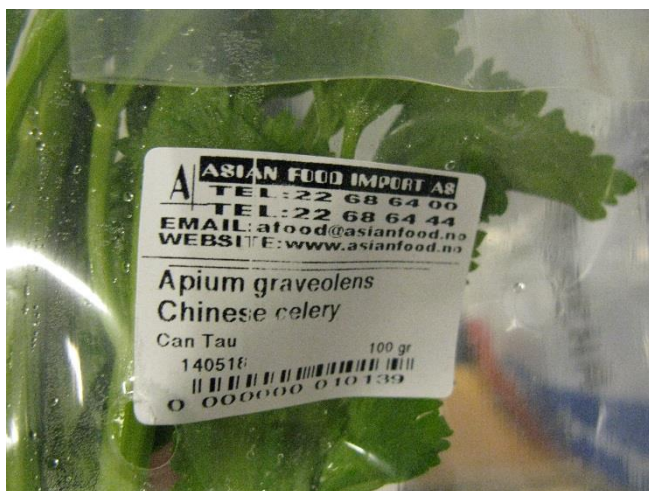
NORSKE NOTIFIKASJONER I 2014

I 2014 ble det sendt 50 notifikasjoner fra det norske kontaktpunktet om funn gjort på det norske markedet eller om avvisinger på grensekontrollstasjoner. Dette er en økning siden 2013, da antallet var 45.

Tabell 2: Utvikling i antall notifikasjoner sendt fra Norge

Tabellen viser antall norske RASFF-notifikasjoner de siste årene. Tallene varierer, blant annet vil det i år da Mattilsynet har tilsynskampanjer som omfatter prøvetaking, gjerne bli flere funn og notifikasjoner.

År	2010	2011	2012	2013	2014
RASFF-meldinger fra Norge	24	52	64	45	50

Den største kategorien av RASFF-meldinger fra Norge i 2014 var som året før, diverse funn i urter og grønnsaker. 19 slike notifikasjoner ble sendt fra Norge, de fleste omhandlet friske urter og grønnsaker importert fra Asia, spesielt fra Kambodsja og Vietnam. Disse inkluderte både funn av sykdomsframkallende bakterier og høye resten av plantevernmiddelester.

En annen stor del av RASFF-meldinger fra Norge i 2014 omhandlet kosttilskudd. 10 meldinger var om funn av ulovlig innhold av legemidler eller ikke godkjente

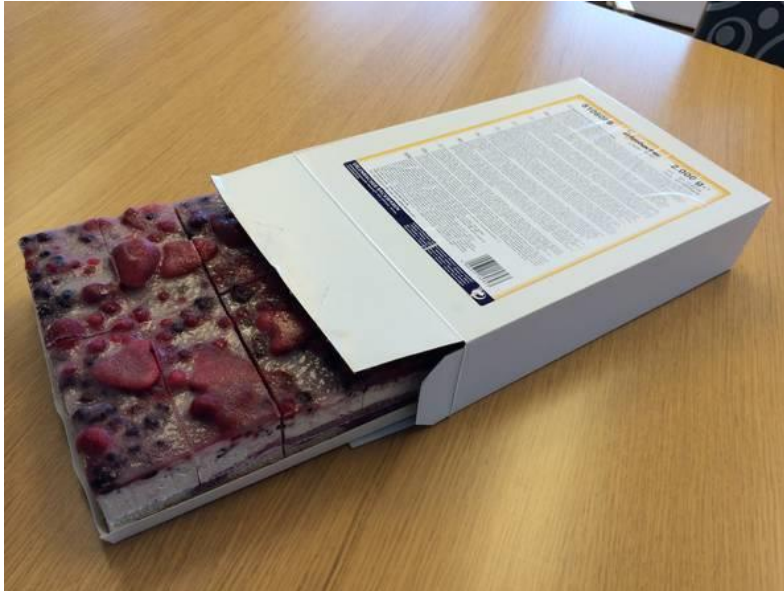
ingredienser.

Fire norske meldinger var om funn i skjell, to funn av Norovirus i østers og funn i kamskjell (algetoksiner (PSP) og Clostridium botulinum).

Det ble sendt seks notifikasjoner om honning. Alle gjaldt påvisning av tilsatt sukker som blir vurdert som svindel. Funnene ble gjort både ved Mattilsynets grensekontroll og ved importørens egenkontroll. Det viste seg senere at en del av resultatene var ukorrekte, noe som skyldtes en feil ved det laboratoriet som utførte analysene. De fleste av meldingene om honning ble derfor trukket.

Ut fra et økende antall tilfeller av Hepatitt A i de tre første månedene av 2014, ble det igang-

satt undersøkelser med blant annet pasientintervjuer. Undersøkelsene ga indikasjon på at mange av pasientene hadde spist samme type kake, det vil si en tysk kake med bær. Norge sendte da umiddelbart en RASFF-melding om saken. Senere ble mistanken bekreftet av positive analyseresultater. Det viste seg også at funnet kunne knyttes til, og var til hjelp til oppklaring av, utbrudd av Hepatitt A i andre land.

Tre av de norske RASFF meldingene i 2014 omhandlet dyrefôr (en av dem til kjøledyr - griseører). Det var ingen norske meldinger om matkontaktmaterialer.

De fleste av de norske notifikasjonene var funn avdekket etter kontroll på markedet (22 meldinger). Ni meldinger var på bakgrunn av kontroller tatt på norske grensekontrollstasjoner. 13 meldinger ble sendt på grunnlag av virksomhetenes egen internkontroll. Fire funn ble avdekket med bakgrunn i oppklaring av matforgiftningsutbrudd og to meldinger var ut fra forbrukerklager.

De fleste meldingene (22), ble notifisert av distriktskontoret i Oslo, Asker og Bærum, inkludert grensekontrollstasjonen Oslo havn. Ni av meldingene kom fra distriktskontoret for Midt-Rogaland og åtte kom fra distriktskontoret på Romerike (inkludert grensekontrollstasjonen Oslo lufthavn).

En fullstendig oversikt over alle RASFF-notifikasjoner fra Norge i 2014 gis i vedlegg 1.

SAKER SOM KREVDE OPPFØLGING I NORGE I 2014

Det norske RASFF kontaktpunktet vurderer alle meldinger som kommer fra RASFF kontaktpunkt i EU-kommisjonen. I 2014 videresendte det norske kontaktpunktet 187 originale meldinger internt i Mattilsynet til orientering og eventuell oppfølging. I tillegg kommer oppfølgingsmeldinger til disse.

I 2014 var det totalt 37 saker som krevde oppfølging av distriktskontorene, en liten økning fra de siste årene. Sakene gjelder oftest produkter som er innført til Norge, men slik oppfølging

kan også gjelde norske varer som er prøvetatt av myndigheter i andre land. De norske notifikasjonene er ikke talt med her.

Tabell 3: Utvikling antall saker som krevde oppfølging i Norge

År	2010	2011	2012	2013	2014
Oppfølgingssaker	33	32	30	30	37

I mange av sakene hadde virksomhetene selv ryddet opp etter varsel fra leverandør. I noen tilfeller var det gått så lang tid at produktet allerede var konsumert eller gått ut på dato (ofte saker med frisk frukt og grønt). Alle sakene ble fulgt opp distriktskontorene og det ble gitt tilbakemelding til EU om oppfølgingen i Norge. Mange av Mattilsynets distriktskontor har vært involvert i sakene, men flest saker har Oslo, Asker og Bærum måttet følge opp.

Det var stor variasjon i meldingene. 11 meldinger var om sykdomsframkallende bakterier og virus, som for eksempel funn av Norovirus i frysede bær eller Salmonella i chili krydder.

Fire meldinger var om høye funn av plantevernmiddelrester i druer og grapefrukt sendt til Norge og fire meldinger var om ulovlig kosttilskudd solgt på markedet eller via internett til norske kunder.

For øvrig var det meldinger om blant annet legemiddelrester i fisk og barnemat, allergener, manglende sporbarhet og miljøgifter. Kun en av meldingene gjaldt matkontaktmaterialer (migrasjon av krom i grill sett fra Kina).

En fullstendig oversikt over saker som krevde oppfølging i Norge er nærmere beskrevet i vedlegg 2.